

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS DOMBOG

HØJESTERETS KENDELSE
afsagt onsdag den 6. april 2016

Sag 199/2015

Advokat KÆ kærer Vestre Landsrets kendelse om afbeskikkelse af ham som forsvarer i sagen:

Anklagemyndigheden

mod

T

og

Sag 200/2015

Advokat KÆ kærer Vestre Landsrets beslutning om ikke at tilkende ham salær for udførelsen af forsvaret i sagen:

Anklagemyndigheden

mod

T

I tidligere instans er afsagt kendelse af Vestre Landsrets 11. afdeling den 18. marts 2015 og truffet beslutning af Vestre Landsrets 11. afdeling den 23. marts 2015.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Thomas Rørdam, Lars Hjortnæs og Oliver Talevski.

Påstande

Advokat KÆ og T har nedlagt påstand om, at landsrettens kendelse af 18. marts 2015 ophæves.

Advokat KÆ har endvidere nedlagt påstand om, at han tilkendes salær i overensstemmelse med sin opgørelse til landsretten.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse af landsrettens kendelse af 18. marts 2015 og landsrettens beslutning af 23. marts 2015.

Sagsfremstilling

Ved Retten i Viborgs dom af 3. november 2014 blev T fundet skyldig i vold og trusler, jf. straffelovens §§ 244 og 266. Straffen blev fastsat til fængsel i 3 måneder, som blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Advokat KÆ var under byretssagen beskikket som forsvarer for T. T ankede dommen med påstand om frifindelse.

Under ankesagen ved landsretten blev advokat KÆ på ny beskikket som forsvarer for T. Hovedforhandlingen fandt sted den 18. marts 2015, hvor advokat KÆ deltog som beskikket forsvarer. Af Vestre Landsrets retsbog af 18. marts 2015 fremgår bl.a.:

”Forsvareren foreviste kort en erklæring fra Retslægerådet for anklageren og tilkendegav, at han ønskede at fremlægge erklæringen. Anklageren havde ingen bemærkninger hertil. Forsvareren redegjorde – ud over en ganske kort omtale af hovedindholdet – ikke i detaljer nærmere for bilaget og foretog ikke nærmere dokumentation fra bilaget.

...

F mødte som vidne og blev gjort bekendt med sandhedspligt og strafansvar. ...

Det har som følge af karakteren af de spørgsmål, som forsvareren stillede, herunder på baggrund af hans forhold fra tidligere afgivne forklaringer for byretten og til politiet, ikke været muligt at gengive dele af forsvarerens afhøring af vidnet på relevant vis. Det bemærkes herved, at anklageren under forsvarerens afhøring protesterede mod den måde, der skete forehold af vidnets forklaring for byretten, idet foreholdet ikke var fuldstændigt og ikke var loyalt i forhold til indholdet af dommens gengivelse af vidneforkla-

ringen. Forsvareren forstod ikke anklagerens protest, og retsformanden forsøgte derfor ad flere omgange at forklare, hvori protesten bestod i forhold til indholdet af dom-bogens side 3, næstsidste afsnit. Forsvareren opgav herefter temaet og gik videre med afhøringen.

...

V1 mødte som vidne og blev gjort bekendt med sandhedspligt og straf-ansvar. ...

Med henvisning til vidnets forklaring om skilsmissesagen oplyste forsvareren, at denne er afsluttet ved byretten og nu er indbragt for landsretten. Han henviste i den forbindelse til, at vidnets oplysninger kan søges bekræftet i landsrettens sag nr. VL. B-1399-14. Han havde ikke forinden fremlagt relevante dokumenter eller i øvrigt foretaget dokumenta-tion i relation til de forhold, som dette vidne skulle afhøres om.

...

Anklageren og forsvareren redegjorde for deres opfattelse af sagen. Retsformanden bad flere gange under forsvarerens procedure forsvareren om at koncentrere proceduren om sagens konkrete bevistemaer.

Efter anklagerens og forsvarerens første indlæg trak retten sig tilbage.

Retsformanden rejste spørgsmål om, hvorvidt der efter en samlet vurdering af forsvarere-ns optræden og indsats under hovedforhandlingen var tilvejebragt et forsvarligt grundlag, hvorpå retten kunne træffe afgørelse i sagen. Retsformanden gav i den forbin-delse udtryk for, at der efter hans opfattelse – bortset fra nogle meget korte bemærknin-ger til sidst i proceduren – ikke fra forsvarerens side under proceduren var kommet no-get frem, som på en forsvarlig og professionel måde forholdt sig til sagens relevante be-vismæssige og retlige problemstillinger. Dette var en helt usædvanlig situation.

Spørgsmålet blev drøftet.

Efter votering tilkendegav retten, at sagen skal gå om, således at hovedforhandlingen udsættes og gennemføres på et senere tidspunkt med en ny forsvarer, idet retten fandt, at tiltalte ikke under hovedforhandlingen havde fået det fornødne forsvar. Landsretten vil afsige kendelse herom, som tilsendes anklagemyndigheden, forsvareren og tiltalte.

Landsretten afsluttede hovedforhandlingen.

Der blev herefter under medvirken af domsmænd truffet følgende afgørelse

K e n d e l s e:

Der har efter drøftelse blandt domsmandsrettens medlemmer været enighed om, at det vil være uforsvarligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag. Retten har lagt vægt på, at forsvarerens optræden under sagen, herunder hans afhøringer og proce-dure, har været af en sådan karakter, at der ikke er givet tiltalte et relevant og tilstræk-ke ligt forsvar.

Det bemærkes særligt, at der ikke er sket fyldestgørende dokumentation af en udtalelse fra Retslægerådet, som forsvareren senere henviste til under proceduren, at forsvarerens afhøring af F ikke var fyldestgørende, idet den blandt andet byggede på en misforståelse af hendes forklaring for byretten, at forsvarerens procedure ikke forholdt sig til de relevante bevisemaer for afgørelsen af skyldspørgsmålet, men i stedet indeholdt udtalelser, der kunne forstås som personlige angreb på retten og anklageren, ligesom han anfægtede F's almindelige troværdighed, blandt andet i relation til, om hun var den person, hun udgav sig for, og at forsvarerens bemærkninger vedrørende strafudmålingen nærmest måtte forstås som en opfordring til at straffe hårdt muligt for at understrege forsvarerens synspunkter i relation til en bevisførelse, som landsretten tidligere havde afslået.

Det er herefter den samlede domsmandsrets opfattelse, at forsvaret af tiltalte har været så utilstrækkeligt, at det vil være uforsvarligt at træffe afgørelse i sagen.

T h i b e s t e m m e s:

Den beskikkede forsvarer, advokat KÆ afbeskikkes.

Denne sag skal gå om under medvirken af nye dommere og domsmænd og ny forsvarer.

Afgørelsen er truffet efter principperne i retsplejelovens § 736, stk. 2, jf. § 733, stk. 2.”

Ved retsbog af 23. marts 2015 tilkendte landsretten advokat KÆ kørselsgodtgørelse med 1.546,60 kr. med tillæg af moms. Landsretten tilkendte ikke advokat KÆ salær for udførelse af forsvaret, idet landsretten anførte, at sagens udførelse havde været behæftet med så væsentlige mangler, at beskikkelsen var ophævet. Landsretten henviste i det hele til de grunde, som var anført i landsrettens kendelse af 18. marts 2015, hvorved advokat KÆ blev afbeskikkede.

Advokat KÆ kærede landsrettens kendelse af 18. marts 2015 om afbeskikkelse til Den Særlige Klageret.

Den Særlige Klageret afviste kæremålet ved kendelse af 22. maj 2015. Af kendelsen fremgår bl.a.:

”Landsrettens kendelse er begrundet i hensynet til, at tiltalte får et tilstrækkeligt forsvar, jf. herved retsplejelovens § 736, stk. 1. Kendelsen skal derfor uanset kendelsens henvisning til principperne i retsplejelovens § 736, stk. 2, jf. § 733, stk. 2, kæres efter de almindelige bestemmelser i retsplejelovens kapitel 85. Herefter afvises kæremålet.”

Den 7. september 2015 meddelte Procesbevillingsnævnet advokat KÆ tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens kendelse af 18. marts 2015 om afbeskikkelse med bemærkning, at nævnet ikke herved havde taget stilling til, om kære kræver tilladelse fra nævnet. Procesbevillingsnævnet meddelte samme dag advokat KÆ tilladelse til at kære landsrettens beslutning af 23. marts 2015 om salær til Højesteret.

Den 20. oktober 2015 frafaldt T sin anke, hvorefter landsretten ved retsbog af 2. november 2015 hævdede sagen og besluttede, at tiltalte skulle betale sagens omkostninger for landsretten.

Anbringender

Advokat KÆ har navnlig anført, at retsplejelovens § 736 og den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 6 ikke giver hjemmel til at afbeskikke en forsvarer uden anmodning fra tiltalte eller forsvareren. Det var tiltaltes opfattelse, at han havde haft et ordentligt forsvar, og at forsvaret blev gennemført grundigt, omhyggeligt, engageret og professionelt, og tiltalte var utilfreds med, at sagen skulle gå om. Det kan ikke mod tiltaltes opfattelse lægges til grund, at forsvaret var åbenlyst ineffektivt.

Tiltalte har sammen med sin forsvarer ret til at tilrettelægge forsvaret på en måde, som de er enige om, og tiltaltes opfattelse af, om han har fået et relevant og tilstrækkeligt forsvar, må lægges til grund.

Desuden kunne retsformanden gennem opfordringer og spørgsmål til forsvaret have grebet ind over for forhold, som denne fandt i forsvarets interesse, hvilket ikke skete. Afgørelsen om afbeskikkelse blev truffet uden varsel, uden at der var nedlagt påstand herom og uden forudgående forhandling, og landsretten havde ikke i løbet af dagen tilkendegivet, at man var utilfreds med forsvarets kvalitet. Retsformanden forholdt sig med en enkelt undtagelse passiv under hele hovedforhandlingen.

Kendelsen henviser til principperne i retsplejelovens § 736, stk. 2, jf. § 733, stk. 2. Det centrale i disse bestemmelser er, at retten ved kendelse kan nægte at beskikke den advokat, sig-

tede ønsker, som forsvarer, hvis dennes medvirken vil medføre en forsinkelse af betydning for sagens fremme, eller der er påviselig risiko for, at advokaten vil hindre eller modvirke sagens opklaring. Ingen af de anførte betingelser foreligger i sagen. Der er tale om en indgribende beslutning, der berører såvel tiltalte, forurettede, vidnerne samt forsvaret. Der må derfor stilles krav om klar lovhjemmel. Principperne i retsplejelovens § 736, stk. 2, jf. § 733, stk. 2, udgør ikke sådan klar lovhjemmel.

Under sin forklaring for landsretten fremtog tiltalte en erklæring fra Retslægerådet, som forsvareren ikke var bekendt med. Anklageren oplyste, at det kunne lægges til grund, at tiltaltes kræfter i venstre arm var reduceret. Der var derfor ikke behov for dokumentation af Retslægerådets erklæring.

Afhøringen af F var fyldestgørende og byggede ikke på en misforståelse af hendes forklaring for byretten, hvor han selv foretog afhøringen af hende om samme tema. Hvis landsretten havde problemer med at gengive F's forklaring, burde retten have stillet opklarende spørgsmål. Han spurgte vidnet, om hun huskede at have udtalt sig som anført i den indankede dom for så vidt angår forløbet den 17. december 2013. Anklageren ønskede, at hele forklaringen blev foreholdt vidnet, hvilket forsvareren herefter gjorde.

Forud for hovedforhandlingen havde han til brug for landsrettens afgørelse af, om tiltaltes hovedvidne måtte afgive vidneforklaring, oplyst, at forældremyndighedssagen var afsluttet ved forlig indgået for landsretten i oktober 2014 i landsrettens sag nr. V.L. B-1399-14. Da anklageren under hovedforhandlingen havde brug for at få fastslået tidspunktet for mødet i statsforvaltningen, fandt han det relevant at dele sin viden herom med anklageren, som straks lagde tidspunktet til grund. Der er herefter ikke tale om en bestridt kendsgerning, som krævede dokumentation.

Han gennemgik i sit første indlæg såvel de retlige som de bevismæssige spørgsmål i sagen. Han fremsatte ikke udtalelser, der burde kunne forstås som personlige angreb på retten og anklageren. Han anførte kritik af anklagerens anbringende om, at hvis man lagde forurettedes forklaring om volden til grund, måtte man også lægge hendes forklaring om truslerne til

grund, idet han anførte, at det næppe ville gå en jurastuderende godt, hvis denne ved eksamensbordet på tilsvarende måde redegjorde for bevisvurderingen. Han bad anklageren om at redegøre for sit synspunkt på en retsvidenskabelig forsvarlig måde i sit andet indlæg. Dommerne kan have følt sig stødt, hvilket kan være årsagen til, at forsvarerens retsvidenskabelige bemærkninger i kendelsen er beskrevet som personlige angreb.

Der var god grund til at anfægte F's troværdighed, og han anførte detaljeret, hvorfor man ikke kunne have tillid til hendes forklaring. Det var vigtigt for tiltalte, at landsretten blev oplyst om, at forurettede ikke var den person, hun udgav sig for at være, og at landsretten vurderede hendes troværdighed i lyset heraf.

Han henledte rettens opmærksomhed på, hvilke retlige konsekvenser udelukkelsen af tiltaltes hovedvidne måtte have for bevisbedømmelsen. Anklageren havde henvist til vidnets overværelse af forhold 2 som en strafskærpende omstændighed, hvilket kunne udgøre et dilemma i forhold til landsrettens afvisning af vidnet. Der er tale om en misforståelse, når det i kendelsen er anført, at forsvarerens bemærkninger nærmest måtte forstås som en opfordring til at straffe hårdt muligt for at understrege forsvarerens synspunkter i relation til en bevisførelse, som landsretten tidligere havde afslået.

De forhold, som landsretten har kritiseret, kunne i øvrigt være afhjulpet under hovedforhandlingen, således at sagen ikke skulle gå om.

Kæremålet er omfattet af reglerne om kære for sagens parter, idet kendelsen retter sig mod tiltalte som part, og ikke mod forsvareren. Landsrettens kendelse om afbeskikkelse har haft retlige virkninger for såvel tiltalte som forsvareren, og de er derfor begge berettiget til at kære.

For så vidt angår spørgsmålet om salær har advokat KÆ anført, at han har anvendt 14 timer og 30 minutter, hvoraf 6 timer er kørsel. Anklagemyndigheden havde bedt om reservation af to retsdage. Den anden retsdag blev aflyst med så kort varsel, at han ikke kunne aftale andre møder.

Anklagemyndigheden har navnlig anført, at Vestre Landsrets kendelse af 18. marts 2015 – selv om den er truffet under henvisning til principperne i retsplejelovens § 736, stk. 2, jf. § 733, stk. 2 – er begrundet i hensynet til, at tiltalte får et tilstrækkeligt forsvar, jf. retsplejelovens § 736, stk. 1.

En ordlydsfortolkning af retsplejelovens § 736, stk. 1, taler ikke imod, at afbeskikkelse af en forsvarer kan ske på rettens initiativ, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Bestemmelsen skal forstås i lyset af den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 3, litra c, hvorefter domstolene må antages at være forpligtet til at gribe ind i sager, hvor forsvaret synes åbenlyst ineffektivt. Bestemmelsen må tillige ses i sammenhæng med de øvrige bestemmelser om beskikkelse og afbeskikkelse af forsvarere i retsplejelovens kapitel 66. Der skal således ved vurderingen af, om beskikkelse af en offentlig forsvarer kan tilbagekaldes, når det findes nødvendigt i forsvarets interesse, lægges vægt på de grundlæggende retsplejemæssige hensyn til som led i en retfærdig rettergang at sikre et troværdigt og effektivt forsvar for den sigtede i en straffesag. Dette taler ligeledes for, at tilbagekaldelse af en beskikkelse efter retsplejelovens § 736, stk. 1, kan ske på rettens initiativ, hvis retten vurderer, at det er nødvendigt i forsvarets interesse. Der er således den fornødne hjemmel i retsplejelovens § 736, stk. 1, til, at afbeskikkelse af en forsvarer kan ske på rettens initiativ.

Ved vurderingen af, om afbeskikkelse af advokat KÆ i den konkrete sag har været nødvendig i forsvarets interesse, skal der foretages en afvejning af hensynet til det frie forsvarervalg over for hensynet til en retfærdig rettergang med tilstrækkeligt og effektivt forsvar. Det beskrevne begivenhedsforløb giver grundlag for at antage, at den tiltalte under sagen ikke har fået det fornødne forsvar, således at en gennemførelse af straffesagen kunne risikere at kollidere med tiltaltes fundamentale rettigheder efter den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 6. Landsrettens vurdering af begivenhedsforløbet må tillægges afgørende betydning, og på denne baggrund er betingelserne i retsplejelovens § 736, stk. 1, for afbeskikkelse af advokat KÆ opfyldt.

Landsrettens afgørelse om ikke at tilkende advokat KÆ salær for udførelsen af forsvaret er en naturlig følge af afgørelsen om at afbeskikke advokaten. I mange sager om fastsættelse af salær er der tale om en konkret vurdering, som foretages af den ret, der har fore-

taget beskikkelsen, når der skal træffes afgørelse om salær. Dette sker under hensyntagen til det opnåede resultat, sagens beskaffenhed og arbejdets omfang.

På baggrund af en ordlydsfortolkning af retsplejelovens § 741 og sagens særegne omstændigheder er der ikke grundlag for at tilsidesætte Vestre Landsrets skøn i forbindelse med afgørelsen om salær. Landsrettens afgørelse er endvidere i overensstemmelse med, at det i den juridiske litteratur er anført, at der ikke kan gøres krav på salær for handlinger, som efter rettens opfattelse ikke burde have været foretaget, fordi de er uden betydning for forsvaret.

Højesterets begrundelse og resultat

Formalitetsspørgsmål i sag 199/2015

T kan som part i sagen for landsretten kun kære landsrettens kendelse af 18. marts 2015 om afbeskikkelse af den beskikkede forsvarer, advokat KÆ til Højesteret under tilsvarende betingelser som nævnt i retsplejelovens § 968 og med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 1. Da sådan tilladelse ikke foreligger for så vidt angår T, afvises kæremålet vedrørende landsrettens kendelse af 18. marts 2015 i forhold til T.

Landsrettens kendelse af 18. marts 2015 retter sig mod advokat KÆ som ikke var part i sagen for landsretten. Advokat KÆ kan derfor kære landsrettens kendelse om afbeskikkelse under tilsvarende betingelser som anført i retsplejelovens § 968 uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 4.

Kæremålet blev modtaget i Vestre Landsret den 10. september 2015, og kæremålet er derfor ikke rettidigt iværksat, jf. retsplejelovens § 969, stk. 1. Efter en samlet vurdering af omstændighederne i forbindelse med advokat KÆ's kære af landsrettens kendelse af 18. marts 2015 finder Højesteret imidlertid, at advokat KÆ's kæremål bør tillades i medfør af retsplejelovens § 969, stk. 1, jf. § 910, stk. 2, 1. pkt., sidste led.

Spørgsmålet om afbeskikkelse

Landsrettens kendelse af 18. marts 2015 om afbeskikkelse af advokat KÆ som forsvarer er – uanset henvisningen til principperne i retsplejelovens § 736, stk. 2, jf. § 733, stk. 3

– begrundet i hensynet til, at tiltalte får et tilstrækkeligt forsvar, jf. herved retsplejelovens § 736, stk. 1, 1. led.

Ifølge retsplejelovens § 736, stk. 1, 1. led, kan beskikkelsen af en offentlig forsvarer tilbagekaldes, når det findes nødvendigt i forsvarets interesse. Højesteret finder, at tilbagekaldelse efter denne bestemmelse kan ske uden anmodning fra tiltalte, hvis det er nødvendigt for som led i en retfærdig rettergang at sikre den tiltalte et effektivt forsvar, og mindre indgribende foranstaltninger end afbeskikkelse ikke findes at være tilstrækkelige, jf. herved også artikel 6, stk. 3, litra c, i den europæiske menneskerettighedskonvention.

Det fremgår af landsrettens kendelse, at der blandt domsmandsrettens medlemmer var enighed om, at det ville være uforsvarligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag. Retten lagde herved vægt på, at forsvarerens optræden i sagen, herunder afhøringer og procedure, var af en sådan karakter, at der ikke var givet tiltalte et relevant og tilstrækkeligt forsvar. Retten fremhævede i den forbindelse en række forhold, herunder at forsvarerens afhøring af det vidne, som efter tiltalen i sagen havde været udsat for vold mv., var utilstrækkelig, at forsvarerens procedure ikke forholdt sig til de relevante bevistemaer i sagen, og at forsvarerens bemærkninger om strafudmålingen nærmest måtte forstås som en opfordring til at straffe hårdest muligt for at understrege forsvarerens synspunkter i relation til en bevisførelse, som landsretten tidligere havde afslået.

Højesteret tiltræder efter de foreliggende oplysninger, at forsvaret af tiltalte var så mangelfuldt, at det var nødvendigt for landsretten at afbeskikke forsvareren for – som led i en retfærdig rettergang – at sikre tiltalte et effektivt forsvar. Dette gælder, selv om tiltalte ikke anmodede om afbeskikkelse.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens kendelse af 18. marts 2015 om afbeskikkelse af advokat *KÆ* som forsvarer.

Spørgsmålet om salær

Som nævnt foran var advokat *KÆ's* arbejde som forsvarer så mangelfuldt, at det var nødvendigt at afbeskikke ham. Sagen skulle herefter gå om med nye dommere og domsmænd

og ny forsvarer, og de arbejdsopgaver, som advokat KÆ havde udført, må anses for at være uden værdi for forsvaret af tiltalte.

Højesteret tiltræder herefter, at advokat KÆ ikke er berettiget til salær for det arbejde, han havde udført inden afbeskikkelsen, og stadfæster derfor landsrettens beslutning af 23. marts 2015 herom.

Thi bestemmes:

Kæremålet vedrørende landsrettens kendelse af 18. marts 2015 afvises i forhold til T

Landsrettens kendelse af 18. marts 2015 og landsrettens beslutning af 23. marts 2015 stadfæstes.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, 6. april 2016.

Lisbeth Primdahl Østerby

kontorfuldmægtig

Vestre Landsrets 11. afdeling holdt den 23. marts 2015 kl. 10.15 møde på tingstedet i Viborg.

Som dommer fungerede landsdommer Vogter.

V.L. S-2291-14

Anklagemyndigheden

mod

T

Fremlagte bilag:

- e-mail med brev af 18. marts 2015 med bilag fra advokat KÆ

Sagen har været behandlet af dommerne Vogter, Mogens Heinsen og Torben Sørensen (kst.).

Det iværksatte kæremål videregives til landsrettens præsident. Landsrettens II. afdeling kan henholde sig til det, der er anført i retsbogen for den 18. marts 2015 og i den afsagte kendelse.

Landsretten fastsatte kørselsgodtgørelsen til forsvareren, advokat KÆ til 1546,60 kr. + moms. Beløbet skal efter omstændighederne betales af statskassen.

Der tilkendes ikke forsvareren, advokat KÆ salær for udførelsen af forsvaret, idet sagens udførelse har været behæftet med så væsentlige mangler, at beskikkelsen er ophævet. Der henvises i det hele til de grunde, som er anført i landsrettens kendelse af 18. marts 2015, hvorved advokat KÆ afbeskikkes.

Der er herom anført blandt andet anført følgende i retsbogen af 18. marts 2015:

”Efter anklagerens og forsvarerens første indlæg trak retten sig tilbage.

Retsformanden rejste spørgsmål om, hvorvidt der efter en samlet vurdering af forsvarerens optræden og indsats under hovedforhandlingen var tilvejebragt

et forsvarligt grundlag, hvorpå retten kunne træffe afgørelse i sagen. Retsformanden gav i den forbindelse udtryk for, at der efter hans opfattelse - bortset fra nogle meget korte bemærkninger til sidst i proceduren - ikke fra forsvarerens side under proceduren var kommet noget frem, som på en forsvarlig og professionel måde forholdt sig til sagens relevante bevismæssige og retlige problemstillinger. Dette var en helt usædvanlig situation.

Spørgsmålet blev drøftet.

Efter votering tilkendegav retten, at sagen skal gå om, således at hovedforhandlingen udsættes og gennemføres på et senere tidspunkt med en ny forsvarer, idet retten fandt, at tiltalte ikke under hovedforhandlingen havde fået det fornødne forsvar. Landsretten vil afsige kendelse herom, som tilsendes anklagemyndigheden, forsvareren og tiltalte.

Landsretten afsluttede hovedforhandlingen.

Der blev herefter under medvirken af domsmænd truffet følgende afgørelse

K e n d e l s e:

Der har efter drøftelse blandt domsmandsrettens medlemmer været enighed om, at det vil være uforsvarligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag. Retten har lagt vægt på, at forsvarerens optræden under sagen, herunder hans afhøringer og procedure, har været af en sådan karakter, at der ikke er givet tiltalte et relevant og tilstrækkeligt forsvar.

Det bemærkes særligt, at der ikke er sket fyldestgørende dokumentation af en udtalelse fra Retslægerådet, som forsvareren senere henviste til under proceduren, at forsvarerens afhøring af F ikke var fyldestgørende, idet den blandt andet byggede på en misforståelse af hendes forklaring for byretten, at forsvarerens procedure ikke forholdt sig til de relevante bevis-temaer for afgørelsen af skyldsspørgsmålet, men i stedet indeholdt udtalelser, der kunne forstås som personlige angreb på retten og anklageren, ligesom han anfægtede F's almindelige troværdighed, blandt andet i relation til, om hun var den person, hun udgav sig for, og at forsvarerens bemærkninger vedrørende strafudmålingen nærmest måtte forstås som en opfordring til at straffe hårdest muligt for at understrege forsvarerens synspunkter i relation til en bevisførelse, som landsretten tidligere havde afslået.

Det er herefter den samlede domsmandsrets opfattelse, at forsvaret af tiltalte har været så utilstrækkeligt, at det vil være uforsvarligt at træffe afgørelse i sagen.

T h i b e s t e m m e s:

Den beskikkede forsvarer, advokat KÆ afbeskikkes.

Denne sag skal gå om under medvirken af nye dommere og domsmænd og ny forsvarer.

Afgørelsen er truffet efter principperne i retsplejelovens § 736, stk. 2, jf. § 733, stk. 2. ...”

Landsretten fastsatte salæret til 7.500 kr. + moms og kørselsgodtgørelsen til 266,40 kr. + moms til advokat Karen Marie Jespersen, der har været beskikket som bistandsadvokat for F Beløbene skal betales af statskassen.

Sagen udsat.

Vogter

/Anne Bo

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 23. marts 2015

Anne Bo

retssekretær

Vestre Landsrets 11. afdeling holdt den 18. marts 2015 kl. 9.00 retsmøde på tingstedet i Viborg.

Som dommere fungerede landsdommerne Vogter, Mogens Heinsen og Torben Sørensen (kst.) med domsmændene , og

Som retssekretær fungerede Anne Bo.

Mødet var offentligt.

Hovedforhandling:

V.L. S-2291-14

Anklagemyndigheden

mod

T

Fremlagte bilag:

- ankemeddelelse, retsbogsudskrift og byrettens dom.

Sagens øvrige bilag var til stede.

For anklagemyndigheden mødte senioranklager Christina Ryberg Schou, Statsadvokaten i Viborg.

Som beskikket forsvarer mødte advokat KÆ

Tiltalte var mødt.

Som tolk mødte XI

Som beskikket advokat for F mødte advokat Karen Marie Jespersen.

Retsformanden havde inden retsmødets begyndelse i medfør af retsplejelovens § 28 b, stk. 2, nr. 1, bestemt, at det ikke tillades tiltaltes og F's fælles børn under 15 år, der var mødt sammen med tiltalte, at overvære retssagen. Beslutningen blev truffet på grundlag af sagens karakter og de grunde, som var kommet til udtryk i rettens kendelse af 29. januar 2015.

Retsformanden sikrede sig tiltaltes identitet.

Forsvareren oplæste dele af byrettens dom, idet han fremsatte anmodning om, at F afhøres fra grunden. Anmodningen blev ledsaget af en længere række henvisninger til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Der var ingen protest fra anklageren, og retsformanden henskod efter anmodning fra forsvareren - der fremsatte en række protester mod dokumentation af forklaringen i forbindelse med domsoplæsningen - dokumentation af forklaringen til efter afhøringen af F

Anklageren gennemgik ankeforholdene.

Anklageren nedlagde påstand om stadfæstelse.

Forsvareren nedlagde påstand om frifindelse.

Dokumentation fandt sted.

Forsvareren foreviste kort en erklæring fra Retslægerådet for anklageren og tilkendegav, at han ønskede at fremlægge erklæringen. Anklageren havde ingen bemærkninger hertil. Forsvareren redegjorde - ud over en ganske kort omtale af hovedindholdet - ikke i detaljer nærmere for bilaget og foretog ikke nærmere dokumentation fra bilaget.

Tiltalte blev gjort bekendt med, at han ikke har pligt til at udtale sig. Tiltalte forklarede supplerende, at han boede i hos en kammerat den 17. og 18. december 2013.

F er psykisk syg, og de kunne derfor ikke bo sammen. F sagde i starten af december 2013, at hun ville rejse alene til Serbien. Hun ville ikke have børnene med. Han ved, at F to gange tog piller, og det var før, tiltalte blev bekendt med voldssigtelsen. Børnene var hos F. De blev ofte ladet alene hjemme. F bad ham passe børnene

ne, og han kom derfor sammen med V3 . Det var efter råd fra politiet, han tog V3 med. Den 17. december kom de kl. 19 og den 18. december kom de kl. 17. Begge dage tog han tilbage til F . Der var ikke noget vold den 17. og 18. december 2013. Der var bare noget råberi. Alle børnene var hjemme og gik frit omkring i lejligheden. X2 har fortalt, at F slog sig selv. Han har ikke hørt noget om, at F var ved læge den 18. december 2013 om formiddagen. Først den 15. marts 2014 fik han at vide, at der var en voldssag. Indtil da var den hemmelig. Politiet og kommunen har sagt til F , at hun skulle anmelde ham for vold for at få opholdstilladelse i Danmark ved en skilsmisse. Han og F bor ikke sammen. F har den 6. marts 2015 skrevet under på, at alle 5 børn skal bo hos tiltalte. Han har bedt politiet om et tilhold mod F , der opsøger ham meget ofte. Han var i Irak fra den 10. januar til den 15. marts 2014. F truede med, at han ville blive fængslet i Danmark. Islamisk Stat var på vej til at erobre det område i Irak, hvor børnene befandt sig. Han tog ikke børnene med hjem til Danmark, da der skulle være en stor kurdisk fest, og F havde lovet at komme. Han gik selv til politiet, da han kom hjem til en lejlighed, der var tomt. Så blev han afhørt om F's beskyldninger. Han sagde til politiet, at der var masser af vidner, der kendte sagen. Han nævnte ikke konkrete navne. Det må være politiets opgave at spørge ind til det. Efter trafikuheldet er hans venstre arm så svag, at han slet ikke ville kunne gøre det. F beskylder ham for.

F , mødte som vidne og blev gjort bekendt med sandhedspligt og strafansvar. Vidnets forklaring for byretten blev i overensstemmelse med det, der tidligere var besluttet, ikke læst op. F forklarede, at hun i december 2013 boede sammen med tiltalte og deres 5 børn på vej i . Forholdet mellem hende og tiltalte havde længe været dårligt. Hun blev uddannet social- og sundhedshjælper den 13. maj 2013 og fik job som afløser i hjemmeplejen, men hun kan ikke huske, om hun havde arbejde i december 2013. De 3 ældste af børnene gik i skole i december 2013, mens de 2 yngste gik i børnehave. Ved episoden om formiddagen var hun og tiltalte alene hjemme i lejligheden. Ved den anden episode om aftenen var børnene hjemme på deres værelser. Tiltalte og vidnet kom op at skændes i stuen, hvor hun havde talt med en veninde på Skype. X3 var også i stuen. Vidnet afsluttede samtalen og gik ind i soveværelset. Tiltalte kom efter hende og forsøgte at kvæle vidnet, der sad på sengekanten i soveværelset. Tiltalte tog ved hendes hals med en hånd og sagde, at han ville dræbe hende. Da lå hun ned. X3 så det og kaldte på X2 , der fik stoppet tiltalte og skubbet ham ud. X2 låste vist døren. De andre børn var på værelserne. Ved den anden episode rev han hende i håret og slog hende med knytnæver i nakken og på brystkassen. På et tidspunkt havde tiltalte en

køkkenkniv i hånden. Hun kan ikke huske, om hun har fortalt det til politiet. Det foregik i køkkenet, og de havde skændtes, men hun husker ikke om hvad. Foreholdt afhøringsrapport af 19. december 2013 husker hun, at de to yngste børn var hjemme, fordi tiltalte ikke havde gjort dem klar og bragt dem til børnehave. Det var vist det, de skændtes om. Hun tror ikke, at børnene var i køkkenet. De var vist i stuen. Der var ikke andre i lejligheden. Hun havde fulgt de ældste børn i skole. Senere fulgte tiltalte de to yngste børn i børnehave. Vidnet tog hen til en veninde. Hun var ved læge samme dag eller dagen efter. Hun og tiltalte havde mange gange talt om at flytte fra hinanden. Hun ville have, at vidnet skulle flytte, men det ville han ikke. Tiltalte flyttede først efter voldsepisoderne. Det var kun 2-3 dage, hvor han var i . Da vidnet kom hjem fra krisecenter, kom tiltalte også tilbage til lejligheden. Hun fortalte ikke tiltalte, at hun var gået til politiet. Hun ville ikke tage med til Irak, da hun frygtede, at hendes familie ikke ville lade hende tage tilbage til Danmark. Tiltalte og 4 af børnene tog til Irak den 10. januar 2014, hvilket hun var indforstået med. Det hele var meget kaotisk. V3 har vist været til stede ved en senere episode i december 2013, som ikke er blevet meldt til politiet. Den episode udsprang af, at vidnet gerne ville med en veninde til Serbien, hvilket tiltalte ikke ville tillade. V3 har ikke været til stede ved de to episoder, hun har anmeldt til politiet. Hun og tiltalte blev skilt sidste år i juni. Hun havde talt med en familiekonsulent om skilsmisse i oktober 2013. Hun har været på Statsforvaltningen sammen med tiltalte vedrørende børnenes bopæl. V1 i var med. Under pres fra tiltalte og hans venner, bl.a. V1 , har hun sagt, at hun ville trække anmeldelsen tilbage. Hun fik at vide af politiet, at det kunne hun ikke. Hun tror ikke, at der er noget i vejen med tiltaltes venstre arm, også selvom han har fået erstatning efter en tilskadekomst. Det er nok rigtigt, at hun har forklaret til politiet, at han tog fat i håret med venstre hånd. Hun kan ikke i dag huske, hvilken af episoderne der skete først, men når hun har forklaret til politiet, at episoden i køkkenet var den 17. december 2013, har det været sådan. Så har episoden i soveværelset været den 18. december 2013. Hun tror, at alle børnene kunne høre episoden i soveværelset, men de har vel været bange. Børnene kalder hende somme tider "F" , somme tider "F" .

Det har som følge af karakteren af de spørgsmål, som forsvareren stillede, herunder på baggrund af hans forehold fra tidligere afgivne forklaringer for byretten og til politiet, ikke været muligt at gengive dele af forsvarerens afhøring af vidnet på relevant vis. Det bemærkes herved, at anklageren under forsvarerens afhøring protesterede mod den måde, der skete forehold af vidnets forklaring for byretten, idet foreholdet ikke var fuldstændigt og ikke var loyalt i forhold til indholdet af dommens gengivelse af vidneforklaringen. Forsvareren

forstod ikke anklagerens protest, og retsformanden forsøgte derfor ad flere omgange at forklare, hvori protesten bestod i forhold til indholdet af dombogens side 3, næstsidste afsnit. Forsvareren opgav herefter temaet og gik videre med afhøringen.

Bistandsadvokaten forlod retten sammen med sin klient kl. 11.55.

V1 mødte som vidne og blev gjort bekendt med sandhedspligt og strafansvar. Vidnets forklaring for byretten blev læst op. Vidnet vedstod sin forklaring. Han forklarede supplerende, at han ikke kan huske, hvornår han var på Statsforvaltningen med tiltalte og F . Det drejede sig om børnenes bopæl. F ville også have tiltalte til at skrive under på skilsmissepapirerne, hvor der var skrevet, at tiltalte havde udøvet vold. Det foregik i receptionen. Det var nok efter, at vidnet havde talt med V2 , og det kan godt have været den 22. april 2014.

Med henvisning til vidnets forklaring om skilsmissesagen oplyste forsvareren, at denne er afsluttet ved byretten og nu er indbragt for landsretten. Han henviste i den forbindelse til, at vidnets oplysninger kan søges bekræftet i landsrettens sag nr. VL. B-1399-14. Han havde ikke forinden fremlagt relevante dokumenter eller i øvrigt foretaget dokumentation i relation til de forhold, som dette vidne skulle afhøres om.

Politiassistent V2 mødte som vidne og erklærede sig bekendt med sandhedspligt og strafansvar. Vidnets forklaring for byretten blev læst op. Vidnet vedstod sin forklaring. Han forklarede supplerende, at han arbejder med æresrelaterede sager, og denne sag kunne være omfattet af det som følge af den tvist, der også var om forældremyndighed. Han overtog da sagen. Han mener, at han afhørte både F og tiltalte efterfølgende. Kommunen var også inde over sagen. Det var uklart, om F havde givet samtykke til, at tiltalte var i Irak med børnene. Tiltalte blev afhørt, da han kom tilbage fra Irak. De havde været i telefonisk kontakt forinden, og han mødte tiltalte på stationen den 13. marts 2014, da tiltalte var der i anden anledning. Det var vist under den anden afhøring af tiltalte, det blev sagt, at en person havde "overværet episoden". Det lykkedes imidlertid ikke at få tiltalte til at rykke ud med et konkret navn. F har ikke forsøgt at trække anmeldelsen tilbage, selv om tiltalte flere gange har hævdet, at det skulle været tilfældet.

V3 mødte som vidne og blev gjort bekendt med sandhedspligt og strafansvar. Vidnets forklaring for byretten blev læst op. Vidnet vedstod sin forkla-

ring. Han forklarede supplerende, at han ikke kan huske, hvornår tiltalte flyttede til . Han kan huske, at han var sammen med tiltalte i den 17. og 18. december 2013. Han ved ikke, om tiltalte flyttede til før eller efter, at F havde taget piller, men han tror, at det var efter.

Forsvareren anmodede om, at tiltaltes og F's datter, X2 , der var 8 år på gerningstidspunkterne, og som var til stede i retsbygningen, blev indkaldt til at afgive vidneforklaring for landsretten.

Spørgsmålet blev procederet.

Efter votering blev der truffet følgende afgørelse

K e n d e l s e:

Af de grunde, som er anført i landsrettens kendelse af 29. januar 2015, og som er fastholdt ved landsrettens beslutning af 19. februar 2015, tillades det ikke, at X2 indkaldes til at afgive vidneforklaring for landsretten.

T h i b e s t e m m e s:

Anmodningen om, at X2. indkaldes til at afgive vidneforklaring for landsretten, tages ikke til følge.

Retsformanden redegjorde for kendelsens indhold og resultat.

F's forklaring for byretten blev læst op.

Bevisførelsen sluttet.

Anklageren og forsvareren redegjorde for deres opfattelse af sagen. Retsformanden bad flere gange under forsvarerens procedure forsvareren om at koncentrere proceduren om sagens konkrete bevistemaer.

Efter anklagerens og forsvarerens første indlæg trak retten sig tilbage.

Retsformanden rejste spørgsmål om, hvorvidt der efter en samlet vurdering af forsvarerens optræden og indsats under hovedforhandlingen var tilvejebragt et forsvarligt grundlag, hvorpå retten kunne træffe afgørelse i sagen. Retsformanden gav i den forbindelse udtryk for, at der efter hans opfattelse - bortset fra nogle meget korte bemærkninger til sidst i proceduren - ikke fra forsvarerens side under proceduren var kommet noget frem, som på en forsvarlig og professionel måde forholdt sig til sagens relevante bevismæssige og retlige problemstillinger. Dette var en helt usædvanlig situation.

Spørgsmålet blev drøftet.

Efter votering tilkendegav retten, at sagen skal gå om, således at hovedforhandlingen udsættes og gennemføres på et senere tidspunkt med en ny forsvarer, idet retten fandt, at tiltalte ikke under hovedforhandlingen havde fået det fornødne forsvar. Landsretten vil afsige kendelse herom, som tilsendes anklagemyndigheden, forsvareren og tiltalte.

Landsretten afsluttede hovedforhandlingen.

Der blev herefter under medvirken af domsmænd truffet følgende afgørelse

K e n d e l s e:

Der har efter drøftelse blandt domsmandsrettens medlemmer været enighed om, at det vil være uforsvarligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag. Retten har lagt vægt på, at forsvarerens optræden under sagen, herunder hans afhøringer og procedure, har været af en sådan karakter, at der ikke er givet tiltalte et relevant og tilstrækkeligt forsvar.

Det bemærkes særligt, at der ikke er sket fyldestgørende dokumentation af en udtalelse fra Retslægerådet, som forsvareren senere henviste til under proceduren, at forsvarerens afhøring af F ikke var fyldestgørende, idet den blandt andet byggede på en misforståelse af hendes forklaring for byretten, at forsvarerens procedure ikke forholdt sig til de relevante bevistemaer for afgørelsen af skyldsspørgsmålet, men i stedet indeholdt udtalelser, der kunne forstås som personlige angreb på retten og anklageren, ligesom han anfægtede F's almindelige troværdighed, blandt andet i relation til, om hun var den person, hun udgav sig for, og at forsvarerens bemærkninger vedrørende straf-

udmålingen nærmest måtte forstås som en opfordring til at straffe hårdest muligt for at understrege forsvarerens synspunkter i relation til en bevisførelse, som landsretten tidligere havde afslået.

Det er herefter den samlede domsmandsrets opfattelse, at forsvaret af tiltalte har været så utilstrækkeligt, at det vil være uforsvarligt at træffe afgørelse i sagen.

T h i b e s t e m m e s:

Den beskikkede forsvarer, advokat KÆ afbeskikkes.

Denne sag skal gå om under medvirken af nye dommere og domsmænd og ny forsvarer.

Afgørelsen er truffet efter principperne i retsplejelovens § 736, stk. 2, jf. § 733, stk. 2.

Retsformanden besluttede efter omstændighederne at en kopi af denne retsbog sendes til landsrettens præsident.

Sagen udsat.

Vogter

/Anne Bo

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 19. marts 2015

Anne Bo

retssekretær